

angående esperantoundervisning vid
Skövde folkskolor.

Förberedelser.

Sedan frågan om lämpliga och för arbetet intresserade ledare och lärare kunnat lösas tillfredsställande, upptog Skövde Esperantoklubb vid sitt årsmöte den 16 januari 1945 ärendet till behandling.

Esperantoklubben beslöt att göra en framställning till Folkskolestyrelsen med anhållan, att styrelsen måtte tillåta frivillig undervisning i esperanto.

Det bör noteras, att klubben vid detta besluts fattande var fullt ense om att ovillkorligen få till stånd en kurs med skolelever. För den händelse folkskolestyrelsen vägrat att bifalla förslaget, hade klubben försäkrat sig om namn och adress till varje elev i de berörda klasserna. Med ledning härav skulle Esperantoklubben och ABF gemensamt tillskrivit elevernas målsmän, gjort tidningspropaganda etc. och därigenom kunnat nå ett gott resultat i åsyftad riktning. Tack vare att ABF redan tidigare disponerar lokaler i folkskolan för sitt arbete, skulle en event. kurs i ABF:s och Esperantoklubbens gemensamma regi blivit förlagd till skollokaler, som för eleverna sålunda icke voro obekanta.

Så snart beslutet fattats publicerades i stadens tidningar ett referat från esperantoklubbens årsmöte, varvid tidningarna med tvåspaltig rubrik utannonserade den planerade undervisningen. Av referatet, som givetvis esperantisterna själva åstadkommit, bifogas ett kort utdrag.

Bil. A

Uppvaktning hos skolmyndigheterna.

En skrivelse till folkskolestyrelsen avläts den 12 febr. för att komma styrelsen tillhanda i rätt tid till förestående sammanträde. Efter personlig uppvaktning hos styrelsens sekreterare, överläraren vid skolan, blev det möjligt att ärendet hänsköts till Undervisningsnämnden (det förberedande organet) innan det någonsin varit upptaget vid sammanträde med folkskolestyrelsen. Skrivelsen till folkskolestyrelsen bifogas i avskrift.

Bil. B

Vid ärendets behandling i undervisningsnämnden beslöts om tillstyrkan med tre röster mot två. Motståndare voro folkskolestyrelsens ordförande, prosten Otto Hermansson, samt rektor vid kommunala flickskolan, Tekla Thunberg. (Motiveringen för avstyrkan var den sedvanliga, d.v.s. fördomar och ingenting annat!)

Efter ärendets behandling i undervisningsnämnden lät folkskolestyrelsens sekreterare meddela, att ärendet komme att remitteras till inspektören i Skaraborgs södra inspektionsområde, Bror Eriksson, Skövde. För att förhindra ärendets fördröjning genom denna remiss tillskrev esperantoklubben folkskolinspektören i enlighet med bilagda avskrift.

Bil. C

efterväntat

Folkskolinspektörens svar var synnerligen glädjande och i högsta grad positivt. Bl.a. lät han meddela, att remiss var obehövlig, vilket sålunda påskyndade ärendets behandling. Avskrift av inspektörens svar bifogas.

Bil. D

Den 7 mars beslöt folkskolestyrelsen att bevilja esperantoklubbens hemställan. Något avslagsyrkande förekom icke vid styrelsens behandling av ärendet och oppositionen var knappast märkbar. Beslutet innebar, att styrelsen biföll samtliga i framställningen gjorda förslag (se bil. B).

Kursens uppläggning.

Bil. E

Så snart folkskolestyrelsens beslut blivit känt, föranstaltade esperantoklubben om en artikel i Västgöta-Korrespondenten. Ett avdrag av denna artikel bifogas. Artikelns kom sedermera till god användning vid distribution av anmälningssblanketter, varför esperantoklubben omedelbart anhöll om ett 150-tal avdrag hos tidningsstryckeriet.

Bil. F

Med stöd av folkskolestyrelsens beslut överlämnades till klassföreståndarna i de berörda klasserna (endast sjätte klassens elever fingo komma i fråga - man ansåg nämligen, att sjundeklassisterna vore hårt ansträngda av bl.a. undervisningen i engelska,) ett formulär till anmälningssblankett. I formuläret riktades några ord till elevernas målsmän och ett avdrag av artikeln (enl. Bil. E) bifogades. Ett ex. av anmälningssblanketten bifogas.

Den 14 mars 1945 tog kursen sin början. 48 av 102 sjätteklass elever infunno sig, medförande av målsman undertecknad anmälningssblankett. Just det faktum, att vederbörande målsmän anmält eleverna har stor betydelse, eftersom lärarkåren icke har möjlighet att ingripa mot barnens föräldrar, och barnen äro betydligt mera måna om att fullfölja kursen, sedan målsman lämnat sitt medgivande och säkerligen över viss påtryckning mot eleven att vara flitig.

Såsom lärobok har använts Seppik-Malmgren: Systematisk kurs i esperanto. I vissa stycken är boken mycket väl användbar, men för att göra en barnkurs till vad den skall vara, behövs en speciell kursbok för folkskoleelever. Den av folkskollärare Einar Dahl författade läroboken, som just nu är under tryckning, synes vara utomordentligt väl upplagd och tillrättalagd för kurser med skolbarn.

Kursarbetet.

Lektionerna omfatta en timma tre gånger i veckan. Till att börja med varje mån-, ons- och fredag. Efter en tid framfördes önskemål från lärarhåll, att man skulle reducera timantalet till två per vecka. Barnen visade tydligen "alltför stort" intresse för esperanto-undervisningen, varför lärarna trodde sig veta, att eleverna blevo alltför hårt ansträngda och förbisågo sina vanliga läxor. Kursledning, som naturligtvis var mån om att stå på god fot med folkskolans lärare, gick med på denna reducering av timantalet.

Undervisningen har gkorts så omväxlande som möjligt med användande av en kombinerad metod, innebärande såväl sedvanligt som direktmetodens undervisningssätt. Delvis användes den antagna läroboken, men lektionen upptog även övningar i ordlekar m.m., som i ett 20-tal variationer ställts till förfogande av dr F. Szilágyi. Vidare fingo barnen redan på ett tidigt stadium kontakt med direktmetoden; eleverna hade med sig leksaker, såsom dockor, hundar, katter, bilar, hästar, vagnar etc. Hemuppgifter förekomma nästan varje vecka, dock endast korta sådana. Eleverna ha en särskild glosbok, vari alla nya ord noteras undan för undan under lektionerna och även såsom hemuppgift vid något tillfälle.

Tävlingar, s.k. prov, förekomma då och då. Man måste emellertid vara ytterst försiktig i fråga om provskrivningar, eftersom det nuvarande skolsystemet tycks åstadkomma panisk förskräckelse hos eleverna för allt var provskrivning och provräkning heter. (Det vore verkligen intressant att få diskutera detta system och alla dess avarter med lärare.) Sång förekommer rikligt, både under lektionerna, vid utflykter och gruppsammanträden.

Sedan en grupp elever genomgått en fullständig nybörjarkurs och erhållit bevis (betyg), få vederbörande fortsätta sina studier i esperantoklubbens olika fortsättningskurser för vuxna. Inträde i esperantoklubben kommer i fråga först efter avlagd elementärexamen.

Junulara Grupo.

Bil. G
och H

Det är angeläget att så tidigt som möjligt sammanföra esperantostuderande ungdom med esperantorörelsen och dess strävanden. För den skull bildades ganska snart en ungdomsgrupp, i Skövde benämnd "La Falkido", vars stadgar och medlemskort bifogas.

Utflykter ordnas så ofta som möjligt under söndagsförmiddagar. Att dessa utfärder utnyttjas för undervisningen är självklart, men eleverna lämnas likväl stor frihet för lekar m.m.

Vid ungdomsgruppens sammankomster förekommer uppläsning, sång och talkör. Man diskuterar vidare gruppens olika arbetsuppgifter. Korrespondens med utländska ungdomar behandlas vid gruppmötena. Planer på en filatelisektion (möjligen ansluten till Skövde Filatelistförenings ungdomsavdelning) dröftas f.n.

Korrespondens med utlandet har redan kunnat påbörjas. Särskilt med engelska ungdomar är utbytet mycket livligt. Den internationella TJO (Tutmonda Junular-Organizo), som i England har omkr. 900 medlemmar redan nu, gör det möjligt att nå kontakt med ungdomen.

En viss publicitet kring gruppverksamheten och studierna utgör för ungdomarna en sporre för fortsatt arbete. Sålunda hade tidningen Expressen en artikel införd på fredsdagen den 7 maj i samtliga upplagor, bl.a. fredsupplagan, som utgick i en enastående stor upplaga och spreds över hela riket. Expressen utkom som bekant två timmar före alla andra huvudstadstidningar med fredsnyheter, varför den faktiskt slets ur händerna på försäljarna i Stockholm.

Bil. I Tidningsartikeln bifogas.

På ett tidigt stadium fick eleverna kontakt med en internationellt känd föreläsare, dr F. Szilagyi, som höll ett ljusbildsföredrag inför eleverna, lärare och representanter för folkskolestyrelsen. Resultatet var gott.

Sammanfattning.

Det behövs endast vilja i tillräckligt hög grad bland Sveriges esperantister. Finns den, så kan det komma till stånd ungdomsverksamhet och skolkurser överallt på de orter, där det finns klubbar eller enskilda esperantister.

På de orter, där det finns esperantokunnig lärarpersonal, är det deras uppgift att omedelbart få igång kursverksamhet bland ungdom. I Skövde finns inga esperantokunniga lärare, vilket emellertid bevisar, att kurser dock likafullt är möjliga att få till stånd. Man behöver ju inte vara yrkespedagog för att leda en esperantokurs. Sedan barnkursen kom igång har emellertid läraren i engelska vid folkskolan flitigt deltagit i esperantoklubbens fortbildningskurs, varför denne en kommande säsong är redo att taga hand om en ungdomskurs. Och undervisa i esperanto.

Det är ingen som helst konst att få igång en kurs! Det är som sagt möjligt över allt. Lärare- och ledarefrågan är helt naturligt mycket viktig, men kunniga esperantister brukar nog kunna klara den saken. Ett aktivt intresse för ungdom hör även till en god utrustning för en kursledare.

Om under år 1946 det hundratal lärare, som är anslutna till Svenska Esperanto-Förbundet, svarar för att leda var sin kurs bland ungdom och i övrigt alla klubbar och enskilda gör sitt, då kunna vi förvänta ett strålande resultat.

Skövde den 9 januari 1946.

Lennart Åberg.

Ur Västgöta-Korrespondenten den 17.1.1945. *Bil. A*

ESPERANTO FRIVILLIGT ÄMNE I FOLKSKOLAN?

Esperantoklubben gör hemställan hos folkskolestyrelsen. - Årsmöte på tisdagskvällen.

Den aktuella frågan om undervisning i främmande språk vid folkskolorna var föremål för behandling vid Årsmöte med Skövde Esperantoklubb under tisdagskvällen. Esperantisterna hälsa med tillfredsställelse den utveckling, som tar sikte på att i största möjliga mån bringa folkskolans elever insikter i främmande språk. En synpunkt, som dock esperantisterna önska framföra, är att språkundervisningen över huvud taget skulle vinna åtskilligt på att såsom grund för studierna i främmande språk först låta eleverna taga del av undervisningen i esperantospråket. Eleverna i de sista klasserna, där undervisning i främmande språk skulle komma i fråga, skulle genom inledande studier i esperanto tillägna sig en stabil och säker kunskap i allmän grammatik, vilket i hög grad tjänar att befrämja modersmålets rätta behandling och sedermera underlättar inlärandet av något annat, främmande språk. Esperantos internationella ordförråd kommer vidare att bli av direkt nytta för fortsatta studier. Esperantoklubben kommer att hos folkskolestyrelsen hemställa, att esperanto måtte tillåtas som frivilligt ämne utanför läroplanen. Undervisningen skall ledas av examinerade esperantister med Svenska Esperanto-Institutets behörighet att undervisa. Vidare skulle undervisningsnämnden beredas tillfälle att inspektera och genom någon esperantokunnig ledamot i nämnden eller folkskolestyrelsen följa undervisningen. Man tror, att intresse skall finnas för saken såväl bland ungdomarna själva som deras målsmän, all den stund man genom dylik undervisning både i svenska skolor och i utlandet fått påtagliga bevis för ~~ett~~ esperantospråkets betydelse i rent språkligt allmänbildande hänseende. Vid klubbens årsmöte presiderade...

C. my. B. myche

Till Folkskolestyrelsen i Skövde.

Bil. B

Undertecknad organisation, som har till syfte att sprida kännedom om det internationella hjälpspråket esperanto samt i överensstämmelse med det fria bildningsarbetets principer meddela undervisning i språket, får härmed vördsamt anhålla, att Folkskolestyrelsen till behandling måtte upptaga frågan om frivillig undervisning i esperanto för elever i folkskolans sjätte och sjunde klasser.

I den planerade studiekursen, som kan taga sin början, så snart Folkskolestyrelsen lämnat sitt medgivande är avsikten att meddela deltagarna undervisning i språket under sammanlagt tre timmar i veckan, fördelade på tre veckodagar. Förslagsvis skulle undervisning äga rum mellan kl. 18 - 19 och ledas av undertecknad, som innehar Svenska Esperanto-Institutets diplom för högre examen med behörighet att undervisa i språket.

För att den föreslagna undervisningen skall kunna komma till stånd få vi härmed vördsamt anhålla, att Folkskolestyrelsen måtte pröva skäligheten att

att i princip tillstyrka den gjorda framställningen;

att upplåta skollokal(er) för ändamålet;

att ställa till kursens förfogande tillräckligt antal skrivhäften, förslagsvis två styck per deltagare;

att för varje deltagare bestrida kostnaden för grundbok (lärobok) med högst 1:- kr. pr deltagare;

att genom lärarna i de berörda klasserna till varje elev distribuera en till barnens målsmän riktad skrivelse med anmälningsblankett för kursen.

Skövde den 12 februari 1945.

SKÖVDE ESPERANTOKLUBB

Lennart Åberg

Ordförande.

Adress: Lennart Åberg
Box 16, Skövde.
Tel. 1497 (kont.-tid 373)

Skaraborgs Södra inspektionsområde
S k ö v d e.

Herr Lennart Åberg
Skövde.

Jag tackar förbindligast för mottagna skrivelsen jämte bilagor och vill meddela, att från min sida göres ingen erinran mot föreslagna undervisningskurs i esperanto. Därest förslaget skulle komma att remitteras till mig för yttrande, skall jag gärna tillstyrka detsamma. Skyldighet till sådan remiss föreligger emellertid icke, då kursen avser frivilligt deltagande.

Skövde den 17 februari 1945.

Högaktningsfullt
Bror Eriksson.

Esperantoklubbens anmärkning:
Denna skrivelse har tillställts (i avskrift) undervisningsnämnden (det förberedande organet) och skolstyrelsen under tiden för ärendets behandling.

Resultat: Remiss till inspektören obehövlig.

LÅg.

Folkskolans sjätte klass får lära sig esperanto.

Folkskolestyrelsen har bifallit Esperantoklubbens hemställan.

Vid Skövde folkskolor kommer inom den närmaste tiden undervisning i det internationella språket esperanto att anordnas för elever i sjätte klassen. Folkskolestyrelsen fattade nämligen beslut i frågan vid sammanträde på onsdagskvällen och biföll därmed en hemställan från Skövde Esperantoklubb.

Vi ha vänt oss till esperantoklubbens ordförande, hr Lennart Åberg, som för övrigt själv kommer att leda undervisningen, och bett att få del av de synpunkter, som kunna läggas på frågan. Hr Åberg bygger på en rik erfarenhet som mångårig esperantist och inte minst i sin egenkap av översättare och tolk; vid det här laget har han vid offentliga föreläsningar tolkat talare från fjorton olika nationer, varför han har gott om synpunkter och gärna delar med sig.

— Först bör poängteras, säger hr Åberg, att undervisningen blir helt frivillig och därtill kostnadsfri för de deltagande eleverna. Det bör inte dröja många dagar tills dess kursen kan komma i gång. Till att börja med blir det tre timmar i veckan med en timmas undervisning varannan dag mellan kl. 6 och 7 em. De berörda eleverna, vars antal överstiger hundratalet, komma att genom sina resp. klassföreståndare erhålla en skrivelse med tillhörande anmälningsblankett, där elevens målsman har att lämna sitt medgivande för deltagande i kursen.

Undervisningen kommer helt säkert att ha stor betydelse för elevernas allmänna språkliga utveckling. Erfarenheten har visat, att just studier i esperanto skänker goda grunder för fortsatt språkutbildning och verkar direkt befordrande på kunskaperna i modersmålet. Man kan alltså gärna säga, att det samtidigt blir en god kurs i svenska språket. När sedan eleverna övergå till sjunde klassen, där undervisning i engelska som bekant förekommer, ha de en god grammatikalisk grund att falla tillbaka på och dessutom ett värdefullt ordförråd, som väl kommer till pass vid de engelska studierna.

Det skall heller inte dröja länge, förrän eleverna kunna knyta förbindelser med skolungdomar i främmande länder. Under hand som kriget närmar sig slutet, bli möjligheterna allt större i detta avseende. Barnkurser pågå i skolor här och var i olika länder, både i neutrala länder och krigförande. Brevväxling mellan barn i Skövde och i andra länder skall därför tämligen lätt kunna ordnas, kanske rent av innan denna skoltermens slut. Jag kan nämna, att i neutrala länder finns det skolgrupper, med vilka jag står i förbindelse, där man väntar på att få brevväxla med skövdeungdomar. Med tanke på kommande undervisning i engelska kommer esperantokursens elever att få tillfälle skaffa sig korrespondenter och brevvänner i England, där man f. ö. har kommit långt med skolundervisningen i esperanto. Det är ju självklart, att barnen i Skövde, som nästa skolår börja lära sig engelska, komma att ha stora fördelar av sina förbindelser med engelska skolbarn och ungdomar, med vilka då bl. a. språkfrågor kunna dryftas i brevväxlingen.

För att språkundervisningen skall bli verkligt intressant och givande bör man självfallet se till, att eleverna på ett så tidigt stadium som möjligt kunna få praktiskt utnyttja sina förvärvade färdigheter. Hur många barn ha kunnat drömma om att enbart med engelska språkets hjälp komma i förbindelse med ungdomar i andra länder efter endast några månaders studier? Jo, med engelska skolbarn vore det kanske möjligt att ordna korrespondens efter en eller annan termin. Men finns det en organisation, som är beredd att ordna den tekniska sidan av saken, d. v. s. hjälpa barnen på ömse håll att skaffa sig dylika förbindelser? Och vad säga lärarna i engelska i de svenska folkskolorna om saken? Och så får vi inte glömma, att det också finns barn i Belgien, Holland, Frankrike, Italien, Tjeckoslovakien, Bulgarien, Tyskland, Ungern, Schweiz, Spanien, Ryssland, Polen, Finland, Grekland o. s. v. Esperantorörelsen är utbredd över hela världen, inte bara i

Europa. Och kurser liknande den i Skövde pågå och komma att efter krigets slut upptagas i allt större skala. Radioutsändningarna komma att upptagas ånyo, esperantoförlagen bjuda sina läsare högtstående litterära verk, såväl original som översättningar, resemöjligheterna o. de esperantotalandes resetjänst kommer då helt säkert att bli avsevärt större än före kriget.

Kanske blir det möjligt att någon sommar inbjuda esperantotalande barn på skolresor till Sverige. Och naturligtvis då även till de unga meningsfränderna i Skövde. Att man vidare skall göra allt för att ordna resor för skövdeungdomar till främmande länder varje år, till de stora internationella esperantokongresserna, där man samlas från upp till fyrtioalet nationer, till scoutläger, sommarkurser och rena turistfärder. Bara nu det hemska kriget väl är över. En esperantosångkör, en ungdomsklubb, pristävlingar och mera sådant väntar de esperantostuderande skolbarnen.

Och när kriget är över bör det ligga i allas intresse, oavsett uppfattning om politik, ras och religion, att söka överbygga den stora klyfta, som genom språkolikheter skiljer människorna åt. Och varför skall man alltjämt behöva umgås med varann som svenskar med engelsmän, fransmän med tjecker, bulgarer med holländare, när man kan mötas som människor med människor, ungdom med ungdom, syskon med syskon i den stora mänskliga familjen. Vägen ligger öppen, medlet finns — det är Esperanto.

Föräldrar, som ha barn i skolans sjätte klass, kunna varmt rekommendera sina barn att delta i esperantoundervisningen. Och därmed har man också kommit ett litet stycke på väg, när det gäller att på ett sunt sätt lösa ungdomens, särskilt folkskoleungdomens, fritidsproblem. Ledamöter i folkskolestyrelsen, barnens målsmän och andra komma tid efter annan att inbjudas för att taga del av undervisningens gång och själva bedöma nyttan av den språkbildning, esperantostudierna för med sig.

Skövde den 10 mars 1945.

Till elevens målsman.

Vid Folkskolestyrelsens sammanträde den 7 mars 1945 biföll styrelsen ett förslag från Skövde Esperantoklubb om anordnande av frivillig undervisning i det internationella språket Esperanto för elever i folkskolans sjätte klass. Undervisningen, som blir fullständigt kostnadsfri för eleverna, kommer att äga rum varje mån-, ons- och fredag med en timma varje dag mellan kl. 6 och 7 em.

Första lektionen äger rum onsdagen den 14 mars i Folkskolans kemisal. Eleverna ha då endast att inställa sig, medförande nedanstående anmälningsblankett med Eder underskrift. Lärobok och övrigt kursmaterial kommer att tillhandahållas eleverna utan kostnad.

Vi bedja Eder vänligen taga del av bifogade avdrag av en tidningsartikel, som varit införd i Västgöta-Korrespondenten den 9 mars. Sedan Ni sålunda haft tillfälle att själv bilda Eder en uppfattning om esperantostudiernas betydelse för elevens fortsatta språkliga utveckling, önskar Ni säkerligen tillåta och rekommendera deltagande i esperantokursen.

Med högaktning
SKÖVDE ESPERANTOKLUBB
Styrelsen.

----- avskiljes här -----

I min egenskap av målsman får jag härmed lämna mitt bifall till deltagande i esperantoundervisning för eleven _____ i klass _____
(tydligt namn)

Skövde den _____ 1945.

(målsmans namn)

Adress: _____

tel. (event.): _____